Pensjonistforbundet

Tydelig, sterk og synlig

Helse- og omsorgskomiteen

18. september 2026

Helsepersonellplan 2040

Pensjonistforbundet støtter målet om bedre bruk av personellet, men personellutfordringene må ikke møtes med lavere kvalitet, svekkede kompetansekrav eller økt ansvar for pårørende. Planen må i større grad omfatte forebygging og rehabilitering, tilstrekkelig omsorgskapasitet og finansiering.

Norge har økonomisk handlingsrom til å prioritere gode, offentlige tjenester. Dersom tilbudet ikke holder tritt med behovet, vil mer av veksten komme gjennom private helseforsikringer. Det gjør ikke tjenestene billigere, men skaper større forskjeller. Pensjonistforbundet mener derfor at sektoren må få vokse i takt med behovet, samtidig som personellet brukes bedre.

Kap. 4.14 Forlenge yrkeslivet — bedre seniorpolitikken

Pensjonistforbundet mener at en vellykket Helsepersonellplan 2040 må se seniorene som en del av løsningen på framtidens personellutfordringer, men da må også retten til syke- og dagpenger følge øvre aldersgrenser i arbeidslivet, og samordningsfellen som gjør at man taper pensjon på å jobbe må fjernes. Dette er konkrete, rettferdige og effektive tiltak som vil bidra til økt arbeidsdeltakelse, bedre ressursutnyttelse og en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. Norge har ikke råd til å miste erfarne arbeidstakere fordi velferdsordningene opphører før de når den lovfestede aldersgrensen for arbeidsdeltakelse.

- Retten til syke- og dagpenger må tilpasses øvre aldersgrenser i arbeidslivet, og pensjonsmessige disinsentiver til å jobbe lengre må fjernes.

Kapitel 6.4 Kompetansekravene i helse- og omsorgstjenesteloven må ikke svekkes.

Kapittel 6.14 varsler en egen høring om mulig oppheving av kompetansekravene. Pensjonistforbundet ønsker ikke en svekkelse av kompetansekravene. Sårbare eldre med sammensatte lidelser har behov for gode tjenester med kompetent helsepersonell. I møte med en aldrende befolkning trenger vi mer fagkompetanse, ikke mindre. Vi vet at det er behov for mer geriatrisk kompetanse ved sykehusene og i kommunene. Manglende kompetanse kan føre til feildiagnostisering, underbehandling og dårligere oppfølging.

- Kompetansekravene må beholdes, fordi de bidrar til god pasientsikkerhet

Postadresse:
Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:
Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70

Bankgiro:
9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

- Endringer i ansvars- og oppgavedeling skal kun skje etter faglig utredning med dokumentert effekt på kvalitet og pasientsikkerhet.
- Det må satses på etter- og videreutdanning i geriatri og opprettelse av flere spesialiststillinger i geriatri

Kapitel 7. Velferdsteknologi og digital førstelinje må ha et lovfestet ikke-digitalt alternativ.

Over 600 000 nordmenn har ingen eller lav digital kompetanse. Dette bidrar til at mange eldre og uføre ikke har samme mulighet for deltakelse.

Velferdsteknologi kan gi bedre ressursutnyttelse samtidig som det øker selvstendighet og trygghet for brukerne og deres pårørende. Dette forutsetter at både helsepersonell og brukerne får medvirke og at det ikke går ut over pasientsikkerheten og kvaliteten på tjenestene. Men bruk av velferdsteknologien kan også gi mindre menneskelig kontakt og føre til at brukere kan oppleve ensomhet eller følelsen av å bli mindre ivaretatt.

- Vi krever at det finnes et ikke-digitalt alternativ uten ekstra kostnad, lengre ventetid eller dårligere kvalitet, og at digital opplæring får forutsigbar statlig finansiering som fast budsjettpost.
- Forventede innsparinger fra velferdsteknologi må ikke legges inn i budsjettene før gevinstene er dokumentert og faktisk realisert
- Innføring av velferdsteknologi må bygge på brukermedvirkning, opplæring, sikre godt personvern og pasientsikkerhet.

Kapitel 9.1 Et forpliktende nasjonalt kapasitetsmål for heldøgns omsorg.

Det er og vil være et økende behov for flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger med heldøgns tjenester. Vi blir flere eldre og vi lever lengre, samt et økende antall personer med demens. For få heldøgn helse- og omsorgsplasser løser ikke personellutfordringene. Pensjonistforbundet har dokumentert at bare om lag 450 av de 1 500 plassene regjeringen viser til i budsjettet for 2026, er reell netto tilvekst.

- Det må legges fram et forpliktende kapasitetsmål fram mot 2040, med årlig rapportering per kommune.
- Investeringstilskuddet må forbli øremerket og styrkes, og staten må bidra med en del av driftskostnadene til sykehjem og heldøgns omsorgsboliger.

Kap. 10.1.2 Pårørendeinnsatsen må ikke erstatte nødvendige helse- og omsorgstjenester.

For å lykkes med målene i Helsepersonellplan 2040 må pårørendes innsats anerkjennes og styrkes. Stortingsmeldingen legger til grunn at nivået av pårørendeinnsats holdes konstant, og at økt behov for omsorgstjenester ikke skal overføres til pårørende. Dette er et viktig premiss for Pensjonistforbundet.
Når flere står lenger i arbeid, vil flere måtte kombinere yrkesaktivitet med omsorg for

eldre foreldre, partner eller andre nærstående. Omsorgsansvaret kan dermed berøre arbeidstakere gjennom en større del av yrkeslivet. Vi vet at når terskel for å få helse- og omsorgstjenester heves, fører dette til at pårørendes innsats øker. Ikke alle pårørende ønsker eller kan bidra mer. Det er derfor viktig at pårørendes rettigheter styrkes.

- Pårørendes rettigheter må styrkes. F. eks. rett til avlastning og permisjonsrettigheter på linje med foreldre til syke barn.

Kap. 10.1.4 Rehabilitering og forebygging må inn i planen.
Tiltak som kan redusere sykdom og funksjonstap i befolkningen kan dempe veksten i behovet for kommunale helse- og omsorgstjenester. Rehabilitering, hverdagsrehabilitering og forebyggende hjemmebesøk er viktige tiltak som bidrar til å redusere behovet for helsetjenester og øker egenmestringen. I stortingsmeldingen henvises forebygging til «en bredere innsats» utenfor planen, og rehabilitering er så vidt vi kan se ikke behandlet.

- Forebyggende hjemmebesøk til eldre må bli en lovpålagt kommunal oppgave med finansiering.
- Det må være likeverdig tilgang på rehabilitering, uavhengig av bosted, både i spesialist- og i primærhelsetjenesten.
- Etablere tverrfaglig rehabiliteringsteam i alle kommuner

Omstillingen bør finansieres, og omstillingstilskuddet bør forbli øremerket.

- Vi ber komiteen avvise premisset om at omstillingen kan gjennomføres «hovedsakelig innenfor gjeldende økonomiske rammer», og be regjeringen tallfeste hva omstillingen faktisk koster.
- Omstillingstilskuddet må forlenges og ikke innlemmes i rammetilskuddet i 2030—2031 før dokumenterte resultater foreligger. Erfaringen er entydig: øremerkede midler som innlemmes i rammen, forsvinner i pressede kommunebudsjetter.

Stortinget må be om en utredning av statlig garanti for lovpålagte tjenester.
Stortingsmeldingen slår selv fast at «flere kommuner risikerer å ikke kunne opprettholde lovpålagte tjenester». I de 108 minst sentrale kommunene ventes antall sysselsatte å falle med 26 prosent, og i tolv kommuner å bli halvert. Retten til forsvarlige helse- og omsorgstjenester er ikke geografisk betinget.

- Vi ber komiteen be regjeringen sikre at lovpålagte tjenester leveres også der kommunen ikke lenger klarer det alene.

Postadresse:
Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:
Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70

Bankgiro:
9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

Avslutning

Pensjonistforbundet mener flere heltidsstillinger og bedre oppgavedeling vil gi god kontinuitet hos ansatte og med det bedre pasientbehandling. Løsningen på helsepersonellkrisen er ikke kun flere ansatte, men også friskere, mer selvhjulpne og mer deltakende eldre. Utfordringen må løses gjennom forebyggende tiltak, økt kvalitet og kapasitet i tjenestene samt bedre samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene. Helsepersonellplan svarer kun på spørsmålet «hvordan skaffer vi nok folk?» uten å svare på spørsmålet «hva slags tjenester skal de eldste få?». De to spørsmålene henger sammen. Hvis Stortinget bare behandler det første, vil det andre bli besvart av seg selv — i 357 kommunebudsjetter, uten vedtak, og i disfavør av dem som trenger tjenestene mest.

Postadresse:
Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:
Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70

Bankgiro:
9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910